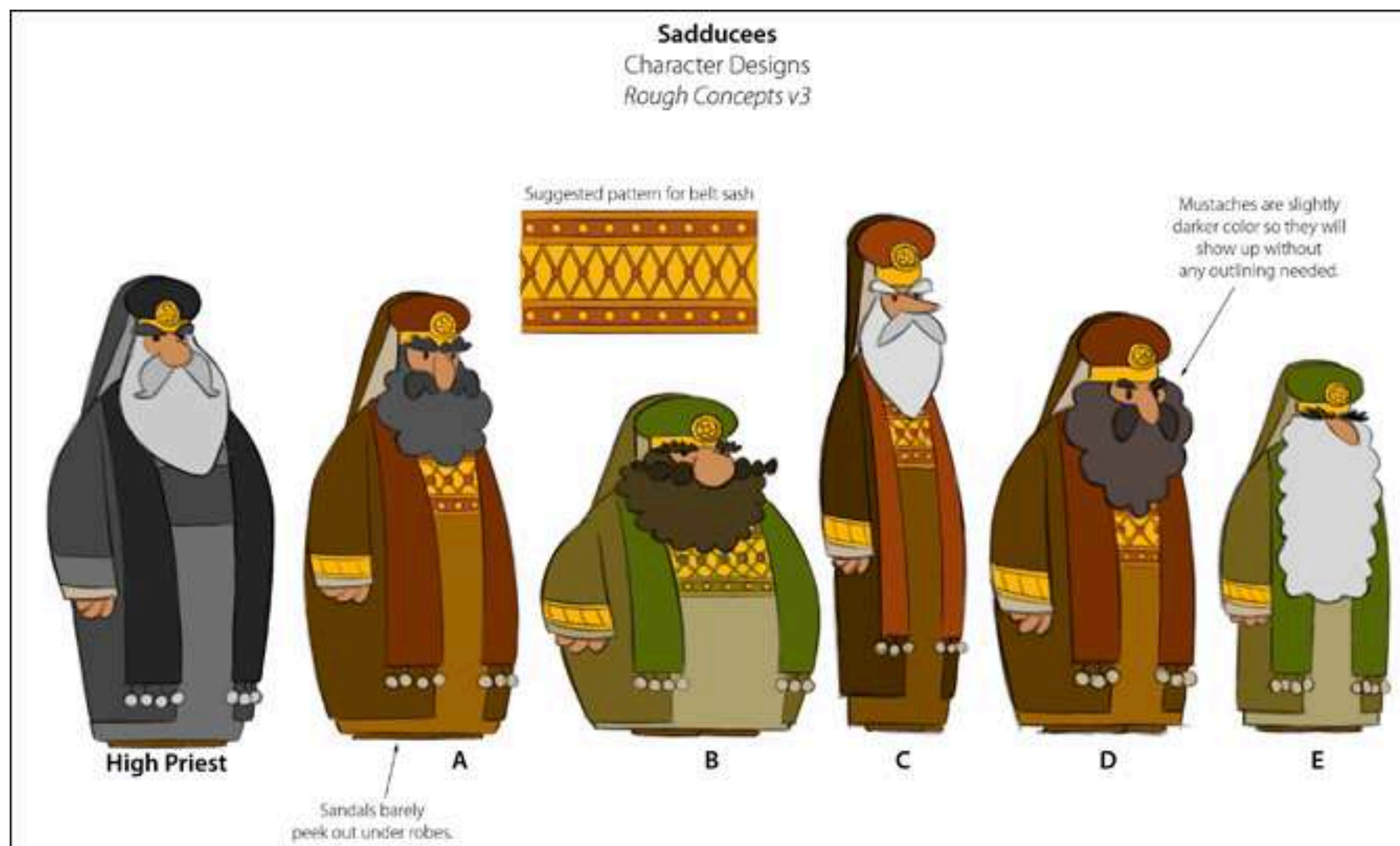

Context deel 3

Joodse groeperingen in de eerste eeuw

Context 1 - algemeen:

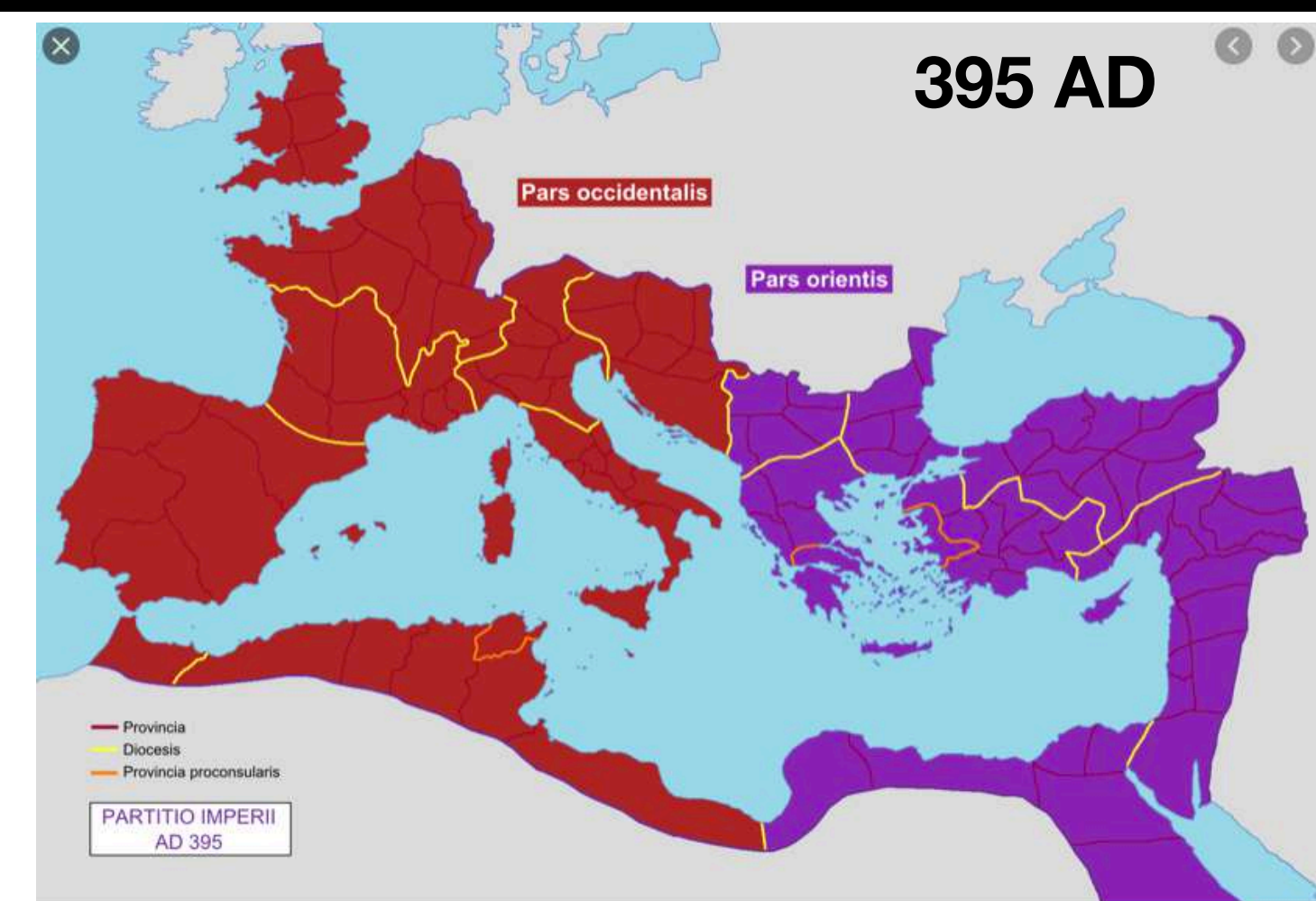
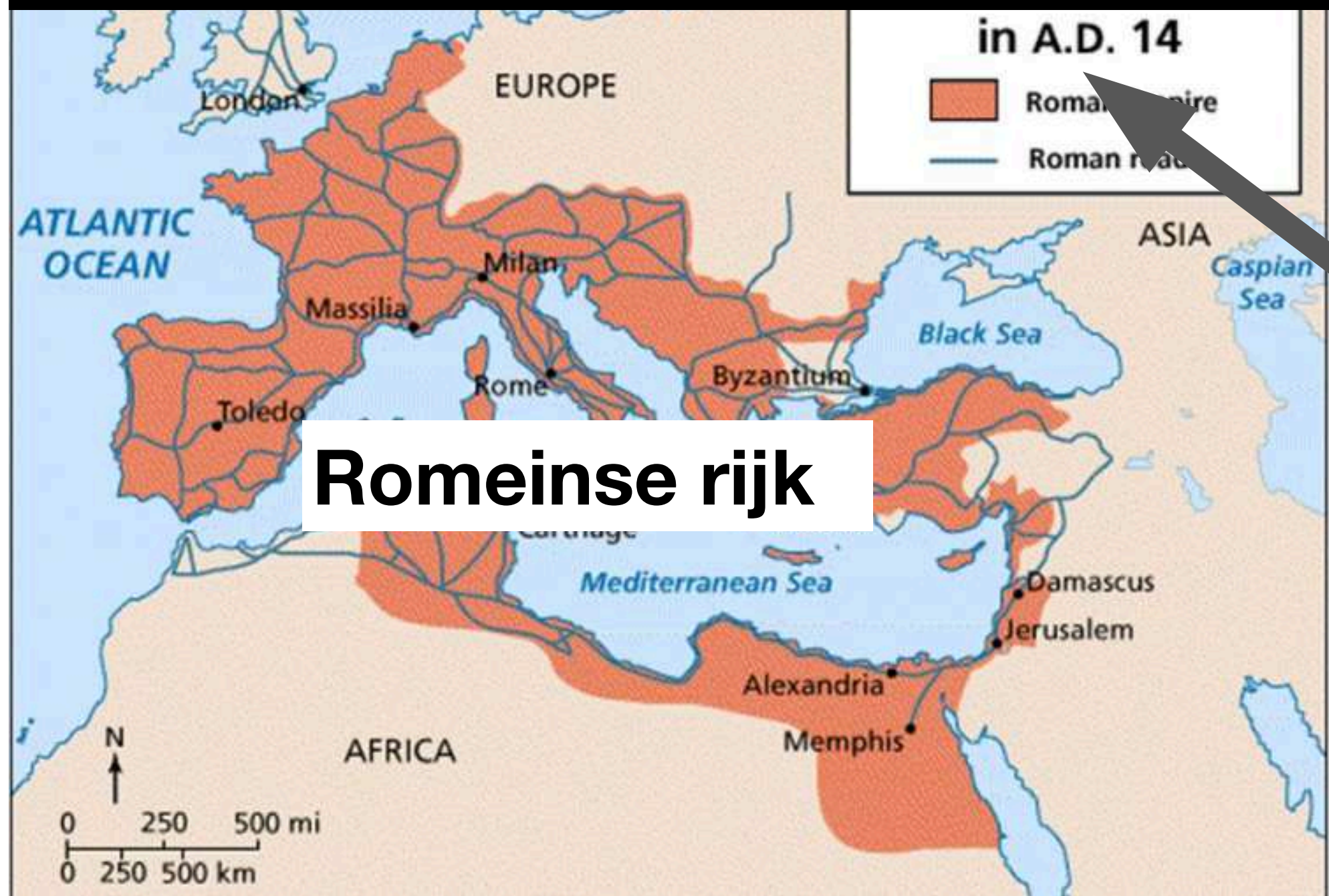
- Ons algemene perceptie vermogen (en overschatting daarvan).
- Vooraannames van de schrijver of ontvanger.
- Wat was de vraag?
- Een halve waarheid is (vaak) een hele leugen. (volledigheid belangrijk)
- Voor wie is de boodschap? (Doelgroep)
- Wat was de bedoelde betekenis v/e woord? (Is die over tijd veranderd)
- In welk taalgebied bevind ik me? (Betekenis verandert)
- Wat is de gehanteerde definitie v/h woord (perspectief).
- Verschillende normen.
- Gezegden en spreekwoorden.
- Kosten (en omvang) v/e brief >> toegankelijkheid.
- Plaatsvoorsprong van de boodschap.
- Mogelijkheid tot onrust veroorzaking. >> **Voorgeschiedenis**
- Toegevoegde latere inzichten die als standaard worden verkondigd.

Context 2 - Intertestamentische periode

ijzeren benen / verschrikkelijke beest

ijzeren benen / verschrikkelijke beest

Samenvatting intertestamentische periode

- Israël bevond zich op het kruispunt van grote strijdende partijen.
- Hellenisme nam zienderogen toe.
- Torah volgen werd illegaal onder Antiochus IV.
- De Maccabeeën opstand breekt uit en Hasmoneese rijk ontstaat.
- Helaas vervaagden de lijnen tussen hogepriester en koning/prins.
- Hasmoneeën streden onderling en waren over het algemeen moorddadig.
- Verschillende groepen Joden ontstaan.
- Edomieten worden (“gedwongen”) geënt op Israël.
- Herodus de Grote is een geniale bouwkundige,
maar sluwe en bloeddorstige koning van het Herodiaanse dynastie.

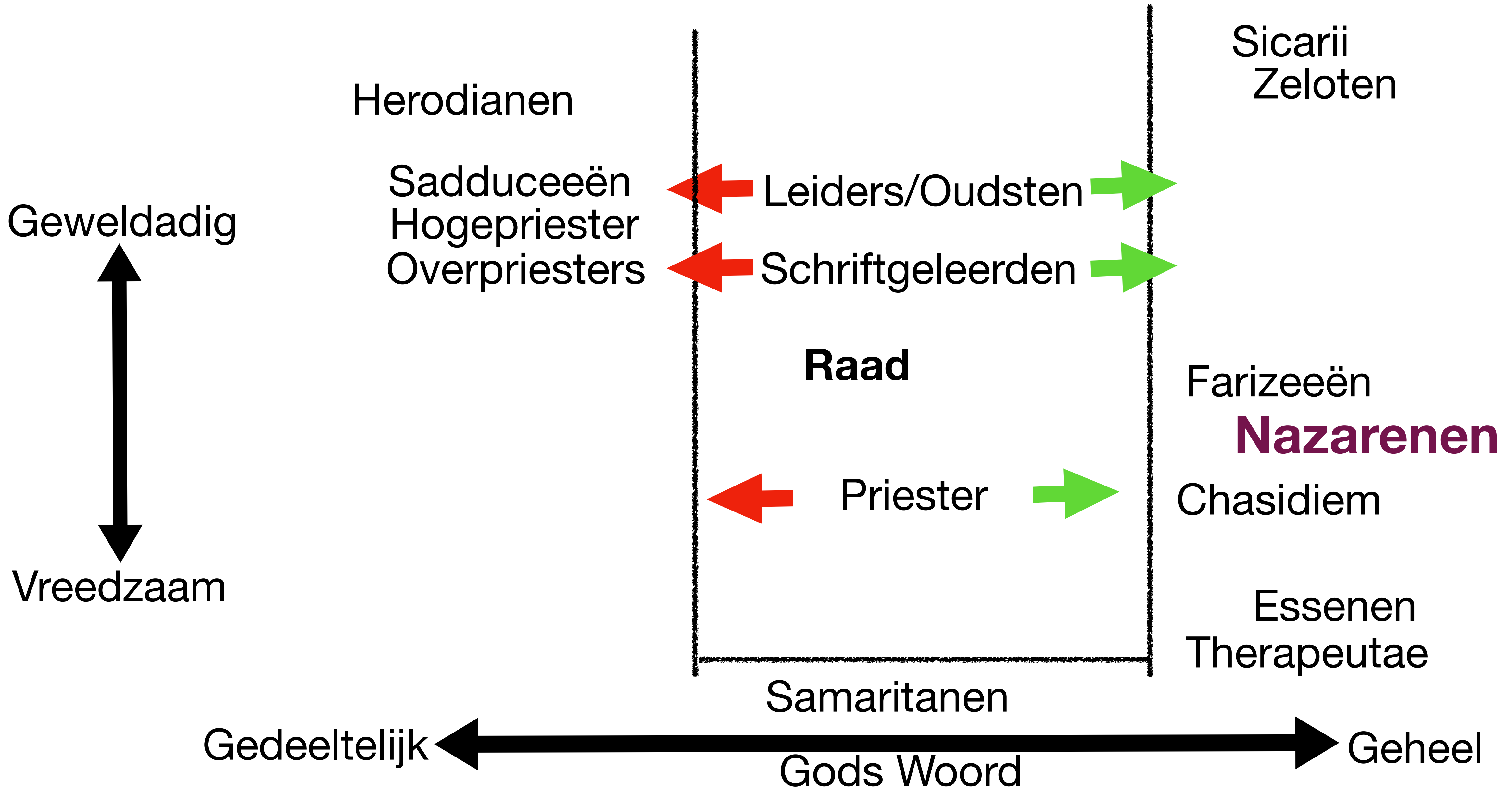
Context belang: Intertestamentische periode

- Bereid tot vechten en sterven om Gods Torah te volgen.
- Verlangend om streng afgebakende (religieuze) grenzen te stellen.
- Argwaan tegen “vreemden” die zich aan willen sluiten (geënt worden).
- Argwaan tegen Joden die “vreemden” willen laten aansluiten (geënt worden).
- Argwaan voor “Romanisering”.
- Angst voor onrechtvaardig (handelen van) leiderschap.
- Vrees om positie te verliezen (Sadduceeën).
- Vrees om God ongehoorzaam te zijn (Farizeeën).
- Dit was het onstabiele (politieke) landschap waarin Yeshua werd geboren.

Opsomming van de verschillende groepen

- Farizeeën (Hillel & Shammai)
- Sadduceeën
- Overpriesters
- Priesters
- Schriftgeleerden
- Oudsten
- Zeloten
- Sicarii
- Samaritanen
- Herodianen
- Essenen
- Therapeutae
- Chasidiem

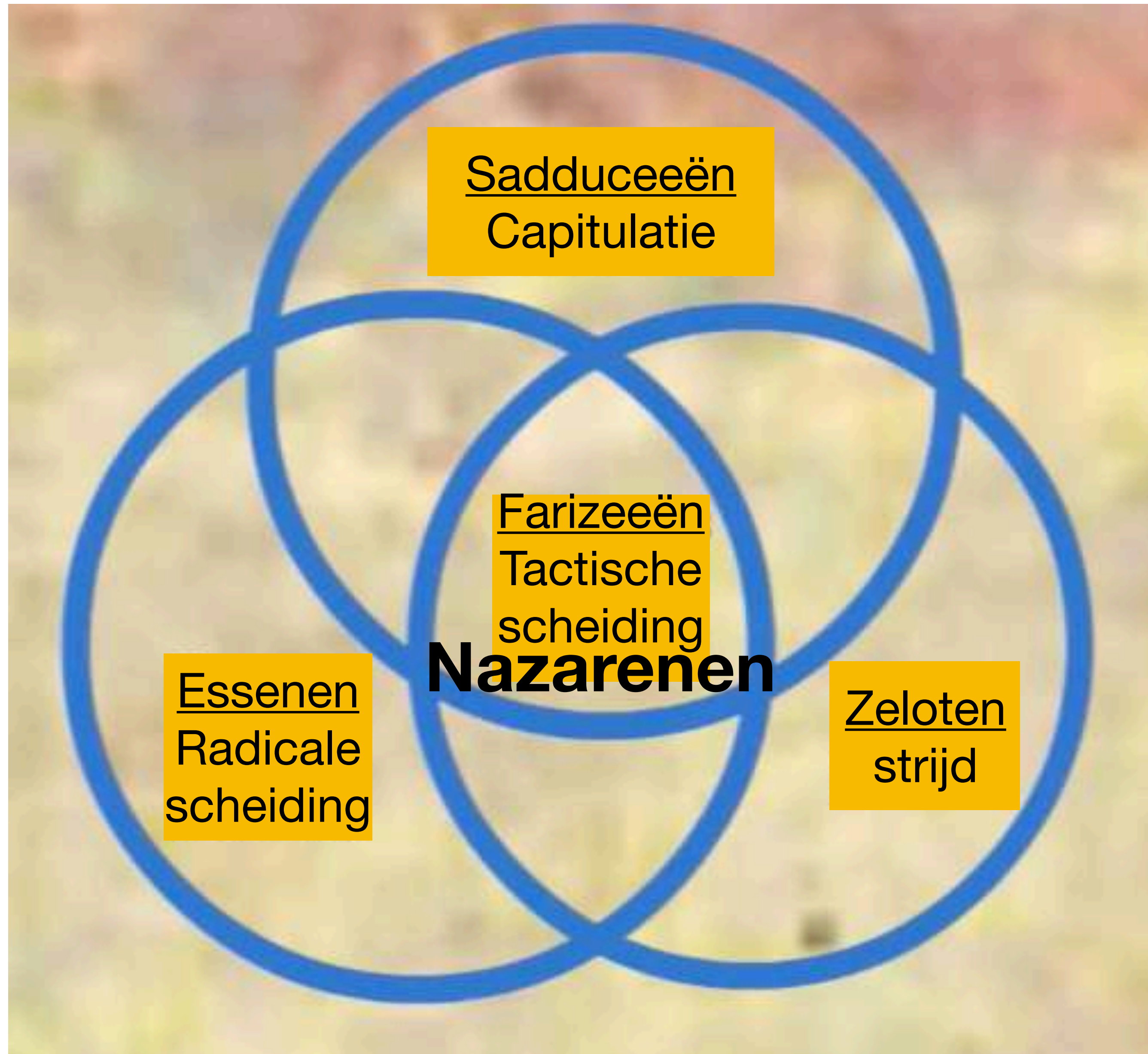
Verhoudingen van de verschillende groepen

Met wie zijn we het eens?

- Atheïst, Deïst, ID-er, Monotheïst, Christen, Creationist, Adventist, Messiaan.
- Respectvol naar anderen. (A,D,I,M,C,C,A,M)
- Er zijn grotere (goddelijke) krachten in het universum. (D,I,M,C,C,A,M)
- Die grote kracht(en) heeft/hebben scheppingswerk verricht. (I,M,C,C,A,M)
- Er is 1 God die de controle heeft. (M,C,C,A,M)
- De God van de Bijbel heeft de controle. (C,C,A,M)
- De God van de Bijbel heeft de controle en de wereld geschapen. (C,A,M)
- God verwacht nog steeds dat we Zijn Shabbat respecteren. (A,M)
- God verwacht dat we Zijn Torah nog steeds respecteren. (M)

Strategieën van de vier belangrijkste groepen

Schriftgeleerden

- Behoren, over het algemeen, tot de beter gestelden.
- Iedere groep had zijn eigen Schriftgeleerden (Hand 23:9).
- Regio's hadden Schriftgeleerden (Mar 7:1).
- Zochten naar "correcte" theologische stellingen (Mar 12:28).
- Hadden graag lof van mensen (Mar 12:38).
- Wilden graag het achterste van een ander Zijn tong zien (Luk 11:53).
- Yeshua komt ze veelvuldig tegen.
- Komen van verschillende groepen en dat maakt het lastig om (zonder context >> kennis van de verschillen) goed te begrijpen wat speelt.

Overpriesters

- Hebben de leidende rollen in de Tempel (Mat 27:3).
- Je komt ze hierdoor eigenlijk alleen tegen als Yeshua in Jeruzalem en omgeving is.
- Zijn over het algemeen Sadduceeën.
- Zijn hierdoor Yeshua en de Farizeeën meestal vijandig gezind.

Oudsten

- Komen voor bij alle groepen.
- Yeshua komt ze veelvuldig tegen.
- Komen van verschillende groepen en dat maakt het lastig om (zonder context >> kennis van de verschillen) goed te begrijpen wat speelt.

Vermoorden van Yeshua en Paulus?

- Luk 4:26-27 Veel weduwen en melaatsen in Israël maar de profeet Elisa hielp een weduwe uit Sarfath en een melaatse uit Syrië.
- 28 En allen in de synagoge werden met woede vervuld toen zij dit hoorden,
- 29 en zij stonden op, dreven Hem de stad uit en brachten Hem op de top van de berg waarop hun stad gebouwd was, om Hem van de **steilte af te werpen**.
- In de Galilee (Nazareth), fel tegen buitenstaanders in het Verbond.
- Hand 23:13 Het waren er meer dan veertig die deze samenzwering beraamden.14 Zij gingen naar de overpriesters en de oudsten en zeiden: Wij hebben onszelf vervloekt met een vervloeking dat wij niets zullen nuttigen voordat wij Paulus **gedood** hebben.
- Hand 22:21 ...Ga, want Ik zal u ver weg zenden, naar de heidenen.
- Dit is al veel later in Jeruzalem, zouden dit (ook) Zeloten/Iscaiï zijn geweest?

Herodianen

- In Mar 12:13-17 en Mat 22:16 proberen ze , samen met enkele Farizeeën, Yeshua te vangen met de vraag over het betalen van belasting.
- Zijn bereid ver te gaan in de bescherming van hun machtspositie, bv **kindermoord in Bethlehem (Mat 2:16-18) door Herodus de Grote.**
- **Herodus Agrippa I dood Jacobus de broer van Johannes (Hand 12:2).**
- **Herodus Agrippa II wilde Paulus zelf horen (Hand 26:1).**
- In Mar 3:6 spannen ze samen met Farizeeën om Yeshua te doden...
- Zou het kunnen dat de twee groepen iets anders verstaan onder ἀπολέσωσιν?

Wie wilde Yeshua doden?

- Mat 2:13...vlucht naar Egypte, en blijf daar totdat Ik het u zal zeggen, want **Herodes** zal het Kind zoeken om Het om te brengen (622).
- Mat 12:14 De farizeeën gingen weg en beraadslaagden tegen Hem, hoe zij Hem om zouden kunnen brengen ἀπολέσωσιν (622).
- Mar 3:6 En toen de farizeeën weggegaan waren, beraadslaagden zij meteen met de Herodianen tegen Hem hoe zij Hem om zouden kunnen brengen ἀπολέσωσιν (622).
- Luk 6:11 Zij waren vol woede en spraken er met elkaar over wat zij met Jezus zouden doen.

Wie wilde Yeshua doden?

- Mat 12:14 Maar de **farizeeën** gingen tegen Hem samenspannen om hem **ten val te brengen** (Leidse) / **in het verderf zouden storten** (Petr. Canisius).
- Mar 3:6 Aanstonds gingen de **Farizeeën** met de **Herodianen** samenspannen om hem **ten val te brengen** (Leidse & Petr. Canisius).
- Mat 12:14 En de **separatisten** gingen weg om te overleggen hoe ze **van Hem af konden komen** (Peshitta).
- Mar 3:6 De **separatisten** vertrokken onmiddellijk met **degenen van het huis van Herodus** en beraadslaagden hoe ze Hem **kwijt konden raken** (Peshitta).

Wie wilde Yeshua doden?

- Het woord dat in Mat 12:14 en Mar 3:6 wordt gebruikt is ἀπόλλυμι.
- G622 ἀπόλλυμι >> vergaan 33x, vernietigen 26x, verliezen 22x, verloren 9x.
- Mat 10:6 **Verloren** schapen van het huis van Israëel...
- Luk 5:37 ...en de zakken zullen verloren gaan...
- Zijn er woorden die exclusief doden, vermoorden, doodmaken betekenen?
- G337 ἀναιρέω >> doden 20x, wegnemen 3x.
- G615 ἀποκτείνω >> doden 75x.
- G2288 θάνατος >> dood 117x, dodelijk 2x.
- G2289 θανατόω >> dood maken 7x, doden 2x, dood gaan 2x, niet vertaald 2x.
- G5407 φονεύω >> vermoorden 11x doden 1x.
- Er waren 5 andere woorden om doden duidelijk te maken >> 237x gebruikt
- Gekozen voor een woord met verschillende betekenissen...

Wie wilde Yeshua doden?

- Mat 16:21 Van toen aan begon Jezus Zijn discipelen te laten zien dat Hij naar Jeruzalem moest gaan en veel zou moeten lijden van de kant van de **oudsten en de overpriesters en de schriftgeleerden**, en dat Hij **gedood (615)** zou worden en op de derde dag zou worden opgewekt. (Mar 8:31 ; Luk 9:22)
- Mat 20:18 Zie, wij gaan naar Jeruzalem en de Zoon des mensen zal aan de **overpriesters en schriftgeleerden** overgeleverd worden, en zij zullen Hem ter **dood (2288)** veroordelen;
- Mat 26:59 De **overpriesters en de oudsten** en heel **de Raad** zochten een valse getuigenverklaring tegen Jezus, zodat zij Hem zouden kunnen **doden (2289)**, maar zij vonden niets.

Wie wilde Yeshua doden?

- Mat 27:1 Toen ochtend geworden was, kwamen al de **overpriesters en de oudsten** van het volk met betrekking tot Jezus gezamenlijk tot het besluit Hem te **doden (2289)**.
- Mat 27:20 Maar de **overpriesters en de oudsten** haalden de menigte over dat zij om Barabbas zouden vragen en Jezus zouden ombrengen (622 !).
- Mar 14:1 En na twee dagen was het Pascha en het Feest van de ongezuurde broden. En de **overpriesters en de schriftgeleerden** zochten naar een manier om Hem door een list te grijpen en te **doden (615)**.
- Mar 14:55 En de **overpriesters** en heel de **Raad** zochten een getuigenverklaring tegen Jezus om Hem te kunnen **doden (2289)**, maar vonden die niet.

Wie wilde Yeshua doden?

- Luk 13:31 Op diezelfde dag kwamen er enige **Farizeeën** en zeiden tegen Hem: Ga weg en vertrek vanhier, want **Herodes** wil U doden (615).
- Luk 19:47 En Hij gaf dagelijks onderwijs in de tempel, en de **overpriesters en de schriftgeleerden en ook de leiders** van het volk probeerden Hem om te brengen (622 !).
- Luk 22:2 En de **overpriesters en de schriftgeleerden** zochten naar een manier om Hem **om te brengen (337)**, want zij waren bevreesd voor het volk.
- Luk 23:23 Maar **zij** drongen met luid geroep aan en eisten dat Hij **gekruisigd** zou worden. En hun geroep en dat van de **overpriesters** kreeg de overhand.
- Luk 24:20 en hoe onze **overpriesters en leiders** Hem overgeleverd hebben om Hem ter **dood (2288)** te veroordelen, en Hem gekruisigd hebben.

Wie wilde Yeshua doden?

- Joh 5:16 En daarom vervolgden **de Joden** Jezus en probeerden zij Hem te **doden (615)**, omdat Hij deze dingen op de sabbat deed. ...
- 18 Daarom dan probeerden de Joden des te meer Hem te doden (615), omdat Hij niet alleen het gebod van de sabbat brak, maar ook zei dat God Zijn eigen Vader was, en daarmee Zichzelf aan God gelijkmaakte.
- Joh 7:1 En hierna trok Jezus rond in Galilea, want Hij wilde niet in Judea rondtrekken, omdat de **Joden** Hem probeerden te **doden (615)**.
- 19 Heeft Mozes u niet de wet gegeven? En niemand van u doet de wet. Waarom probeert u Mij te **doden (615)**?
- 25 Sommigen dan van de inwoners van Jeruzalem zeiden: Is Hij het niet Die zij proberen te **doden (615)**?

Wie wilde Yeshua doden?

- Mat 21:45 En toen de **overpriesters** en **Farizeeën** deze gelijkenissen van Hem hoorden, begrepen zij dat Hij over hen sprak.
- Vers 39 Toen ze hem gegrepen hadden, wierpen zij hem buiten de wijngaard en **doodden (615)** hem.
- Joh 8:37 Ik weet dat u Abrahams nageslacht bent, maar u probeert Mij te **doden (615)**, omdat Mijn woord in u geen plaats krijgt.
40 Maar nu probeert u Mij te **doden (615)**, een Mens Die de waarheid tot u gesproken heeft, die Ik van God gehoord heb. Dat deed Abraham niet.
- vers 13 De **Farizeeën** dan zeiden tegen Hem: U getuigt van Uzelf...)
- Joh 11:53 Vanaf die dag dan waren zij vastbesloten om Hem **te doden (615)**.
- vers 47 De **overpriesters** dan en de **Farizeeën** riepen de **Raad** bijeen en zeiden: Wat doen we? Want deze Mens doet vele tekenen.

Wie wilde Yeshua doden?

- Mat 21:45 En toen de **overpriesters** en **Farizeeën** deze gelijkenissen van Hem hoorden, begrepen zij dat Hij over hen sprak (vers 39 **doden**).
- Joh 8:13 De **Farizeeën** dan zeiden tegen Hem:...(vers 37 & 40 **doden**).
- Joh 11:47 De **overpriesters** dan en de **Farizeeën** riepen de **Raad** bijeen en zeiden: Wat doen we? Want deze Mens doet vele tekenen (vers 53 **doden**).
- 1) Yeshua wist dat Hij zou sterven >> stond vast (Algemeen).
- 2) Het is een gelijkenis, geen voorval (Mat 21).
- 3) Overpriesters & Raad dus % schuld lastig te bepalen (Mat 21 en Joh 11).
- 4) Staat niet direct vermeld (Mat 21, Joh 8 heel ver terug, Joh 11).
- 5) Jeruzalem, machtscentrum elite... (Mat 21; Joh 8; Joh 11).
- 6) Het waren farizeeën die Hem waarschuwden (Luk 13:31).
- 7) “Ze” wilden Hem (voornamelijk) tot zwijgen brengen (Mat 12:41 & Mar 3:6).
- 8) Het zijn ze lang niet allemaal (Mat 21; Joh 8; Joh 11).
- 9) Het was de farizeeër Gamaliël die opriep ze met rust te laten (Algemeen).

Conclusie van verschillende groepen

- Iedereen had wel overeenkomsten met elkaar.
- Sommige groepen stonden ver van elkaar.
- Zonder context is het erg moeilijk om te bepalen waar iemand stond.
- Lang aangenomen gedachten zijn moeilijk aan de kant te zetten.
- Verschillende vertalingen kunnen helpen.
- Kijken naar originele bewoording kan belangrijk zijn.
- Plek waar een voorval plaatsvindt kan belangrijk zijn.
- Tijdstip wanneer een voorval plaatsvindt kan belangrijk zijn.
- Farizeeën wegzetten als een groep waar Yeshua zich vanaf keerde is onterecht!

Mat 5:17-19 Conclusie

1. We mogen niet denken dat Torah is afgeschaft
 2. Profeten & Wet zijn aan elkaar gelinkt mbt “lotsbestemming”
 3. **καταλύω oplossen/afschaffen** kwam Hij NIET DOEN
 4. **πληρῶσαι/volledig (voor) te doen** kwam Hij WEL DOEN
 5. Hemel en aarde zijn er nog dus niets van Torah af
 6. Jesjoea is er nog niet en de dood wel, dus niets van Torah af
 7. Zelfs het kleinste gebod niet afschaffen en anderen zo leren
 8. Geboden doen en andere zo onderwijzen
- **Onmogelijk ruimte voor de Wet is afgeschaft interpretatie**
 - **Deu 30:1-10** Israel keert in de laatste dagen terug naar Torah
 - **Mat 23:2-3** Doe wat men zegt als men leest uit Torah maar niet wat men doet, want men zegt het wel maar doet het niet...
 - **Mat 28:19** Onderwijs ALLE volken ALLES wat ik JULLIE onderwezen heb.

